

Радни материјал 1: Како да обрадим тему политике у настави ЕДЦ/ХРЕ?

Ученици би у оквиру ЕДЦ/ХРЕ требало да науче како да разумеју политику. Али шта је то политика? Шта чини једну тему политичком? Следећи пример може послужити као увод.

Пример

Градић у руралном подручју има школу коју похађају не само ученици из тог градића, већ и они који живе до 20 км удаљености. Ти ученици користе организовани превоз аутобусом од својих домова до школе. Општинска управа помаже породицама са нижим приходима, посебно ако имају двоје или више деце у школи. Те породице добијају попуст на цену карте од 25% до 75%.

Економска криза је довела до значајног пада пореских прихода. Представници општинске управе сада расправљају о смањењу потрошње да би се што је више могуће избегло финансирање узимањем кредита. Неки утицајни политичари и коментатори су предложили смањење помоћи за аутобуски превоз ученика или чак њено потпуно укидање. Они сматрају да би укупно смањење потрошње било значајно, али да би утицало на велики број породица које би незнатно осетиле разлику. Међутим, многи родитељи се не слажу са тим мишљењем и желе да систем помоћи породицама остане непромењен.

Ова прича је измишљена, али вероватно прилично уобичајена за расправе о смањивању јавне потрошње у доба рецесије. Који су политички елементи у овој причи?

Тродимензионални модел политике

Могуће су различите дефиниције концепта политике. Уобичајена дефиниција, корисна за учење и подучавање примењује тродимензионални модел политике:

- питања/садржај,
- процеси одлучивања и
- институције.

Димензија политичких питања: у политици, људи се залажу за своје интересе или начине утврђивања и решавања проблема или дилема. Да би изразили своје заједничке интересе, људи се понекад организују у групе. Дебате и контроверзе су уобичајене у политици; оне одражавају различите интересе и мишљења у плуралистичком друштву и не треба их се плашити ако се решавају мирним путем.

Димензија политичког одлучивања: проблеми у политици су неодложни, они утичу на интересе заједнице као целине или велике групе људи. Они захтевају активно деловање, тако да свака расправа мора довести до одлуке и, као последица тога, до деловања.

Институционална димензија политике односи се на оквир у којем се политика одвија. Колика је моћ коме дата? Како се одржавају избори? Како се доносе закони? Која права има опозиција у скупштини? Како појединци и интересне групе утичу на те политичке процесе? Зато ова димензија укључује устав, правила и законе који дефинишу начине мирног решавања политичких питања у демократским процесима одлучивања. Шири концепт обухвата и димензију културе, вредности и ставова који управљају политичким понашањем грађана.

Кључна питања из три политичке перспективе

Поменуте три димензије нам пружају поглед на политику из различитих углова. То помаже увођењу реда у често комплексне политичке теме. Свака од ове три политичке перспективе

води до занимљивих кључних питања. Питања која су овде постављена служе као пример и требало би да буду прилагођена случају који се разматра.

Димензија политичких питања	Одговори		
Који проблем се мора решити?	Опасност повећања јавног дуга у време економске рецесије		
Ко је укључен и које интересе или циљеве заступа?	Локални политичари: избегавање кредитасмањењем јавне потрошње Породице са ниским приходима: наставак помоћи за породице којима је она потребна		
Која су људска права у питању?	Једнакост и недискриминација Право на образовање Право на социјалну заштиту		
Која су решења предложена или се разматрају да би се решио проблем?	Смањивање или укидање помоћи породицама за превоз школским аутобусом		
Димензија политичког одлучивања			
Ко учествује у процесу одлучивања?	Политичари	Коментатори у медијима	Породице
Ко се међусобно слаже или не слаже?	Сагласност у предлагању смањења помоћи породицама		Супротстављање смањењима
Колико различити учесници могу да утичу на коначну одлуку?	Директан приступ члановима локалне скупштине		Могу пронаћи подршку међу суграђанима или у медијима
Ко има већу, а ко мању моћ?	Зависи. Пример не даје одговор на ово питање.		
Ко има веће или мање шансе за стварање већине?	Политичари могу прилично лако пронаћи већину у скупштини; али, ако је одлука непопуларна, могли би да изгубе подршку на следећим изборима и зато треба да буду опрезни.		
Институционална димензија (оквир)			
Која кључна начела из Устава или законодавства су релевантна или се примењују?	Систем кочница и равнотежа, владавина права, социјална сигурност, слобода медија, слобода изражавања (родитељи)		
Који су релевантни међународни и/или регионални стандарди из области људских права?	Универзална декларација о људским правима (1948) Европска конвенција о људским правима (1950) Конвенција о правима детета (1989)		
Које су политичке институције укључене и колика је њихова моћ у одлучивању?	Градска / општинска скупштина као законодавац		
Које законе и правна начела треба применити?	Пример не даје ту информацију; међутим, ово је стандардно питање које увек треба да буде укључено		

Како ова анализа доприноси ЕДЦ/ХРЕ?

Структурирана и систематична анализа политичке теме помаже наставнику у припреми часова ЕДЦ/ХРЕ, а ученицима у разумевању политике.

Наставник:

- може одлучити да ли ће се усредсредити на само једну димензију, користећи причу као што је ова како би показао на који начин функционишу политичке институције, како се доносе политичке одлуке или шта је то је политичко питање и како се може решити;
- може искористити ову причу као игру доношења одлука у којој ученици играју различите улоге и преговарају о решењу;
- развија вештину препознавања одговарајућих материјала о актуелним темама у медијима.

Ученици:

- развијају способност разумевања и одабира информација о политичким темама, процесима одлучивања и политичким институцијама;
- уче да постављају питања која усмеравају њихову анализу;
- уче како да се баве сложеним темама фокусирајући се на њихове поједине делове и анализирајући их из различитих углова.